

OD og stagflation

Peter Stephensen

Økonomisk Institut, Københavns Universitet

SUMMARY: According to Weitzman Profit Sharing can be used as a cure against stagflation. This paper argues that this is a qualified truth. Two types of stagflation are considered: one caused by the existence of decentralized unions and one caused by the existence of a central union. In the first case it is argued that profit sharing can only cure stagflation under very special technological conditions. On the other hand, profit sharing seems to have strong implications on employment and real wage in the second case.

1. Indledning

Da Martin L. Weitzman i 1984 udgav sin bog *The Share Economy* var hans centrale budskab at OD kan helbrede en økonomi for stagflation. Bogen var skrevet for et bredt publikum og man skal derfor læse hans artikler fra 1983, 1985 og 1987 for at finde en præcis formulering af hans argumentation. Gør man dette, slår det en, at artiklerne fra -83 og -85 næppe kan siges at modellere økonomier, der lider af stagflation, men snarere økonomier, der lider af god gammel keynesiansk arbejdsløshed. I begge modeller er det en træg pengeløn, der er den egentlige forklaring på arbejdsløshed og i begge modeller er det let at vise, at ekspansiv penge- eller finanspolitik er lige så effektiv som OD, når det gælder sikring af fuld beskæftigelse. Leder man derfor efter en formaliseret analyse af sammenhængen mellem OD og stagflation fra Weitzmans ånd, står man tilbage med artiklen fra 1987. Denne artikel modellerer en økonomi med imperfekt konkurrence på varemarkederne og decentrale lønforhandlinger. Modellen er i stand til at generere arbejdsløshed, der ikke kan fjernes ved hjælp af ekspansive politikker og kan derfor siges at beskrive en stagflationsekonomi. I dette regi kan Weitzman vise, at en indførelse af OD forøger beskæftigelsen, hvis og kun hvis følgende teknologiske antagelse er overholdt: produktionsfunktionens elasticitet m.h.t. beskæftigelsen er faldende i beskæftigelsen. Beslægtede analyser er foretaget i Jackman (1988) og Holmlund (1990). I begge disse artikler fås samme resultat: OD's evne til at påvirke beskæftigelsen hænger på ovenstående teknologiske antagelser.

I denne artikel modelleres en økonomi karakteriseret ved ufuldkommen konkurrence på varemarkedet, samt decentrale og centrale forhandlinger på arbejdsmarkedet. Centralt i økonomien forhandles en mindsteløn. Givet denne mindsteløn, forhandles decentralt om grundlønnen (den enkelte arbejders aflønning består af en grundløn og en andel af overskuddet) under den bibetingelse, at den samlede aflønning ikke må væ-

OD og stagflation

Peter Stephensen

Økonomisk Institut, Københavns Universitet

SUMMARY: According to Weitzman Profit Sharing can be used as a cure against stagflation. This paper argues that this is a qualified truth. Two types of stagflation are considered: one caused by the existence of decentralized unions and one caused by the existence of a central union. In the first case it is argued that profit sharing can only cure stagflation under very special technological conditions. On the other hand, profit sharing seems to have strong implications on employment and real wage in the second case.

1. Indledning

Da Martin L. Weitzman i 1984 udgav sin bog *The Share Economy* var hans centrale budskab at OD kan helbrede en økonomi for stagflation. Bogen var skrevet for et bredt publikum og man skal derfor læse hans artikler fra 1983, 1985 og 1987 for at finde en præcis formulering af hans argumentation. Gør man dette, slår det en, at artiklerne fra -83 og -85 næppe kan siges at modellere økonomier, der lider af stagflation, men snarere økonomier, der lider af god gammel keynesiansk arbejdsløshed. I begge modeller er det en træg pengeløn, der er den egentlige forklaring på arbejdsløshed og i begge modeller er det let at vise, at ekspansiv penge- eller finanspolitik er lige så effektiv som OD, når det gælder sikring af fuld beskæftigelse. Leder man derfor efter en formaliseret analyse af sammenhængen mellem OD og stagflation fra Weitzmans ånd, står man tilbage med artiklen fra 1987. Denne artikel modellerer en økonomi med imperfekt konkurrence på varemarkederne og decentrale lønforhandlinger. Modellen er i stand til at generere arbejdsløshed, der ikke kan fjernes ved hjælp af ekspansive politikker og kan derfor siges at beskrive en stagflationsekonomi. I dette regi kan Weitzman vise, at en indførelse af OD forøger beskæftigelsen, hvis og kun hvis følgende teknologiske antagelse er overholdt: produktionsfunktionens elasticitet m.h.t. beskæftigelsen er faldende i beskæftigelsen. Beslægtede analyser er foretaget i Jackman (1988) og Holmlund (1990). I begge disse artikler fås samme resultat: OD's evne til at påvirke beskæftigelsen hænger på ovenstående teknologiske antagelser.

I denne artikel modelleres en økonomi karakteriseret ved ufuldkommen konkurrence på varemarkedet, samt decentrale og centrale forhandlinger på arbejdsmarkedet. Centralt i økonomien forhandles en mindsteløn. Givet denne mindsteløn, forhandles decentralt om grundlønnen (den enkelte arbejders aflønning består af en grundløn og en andel af overskuddet) under den bibetingelse, at den samlede aflønning ikke må væ-

re mindre end mindstelønnen. Det vises, at der kan forekomme to typer arbejdsløshed i denne model. Den første type kan forklares ved eksistensen af decentrale fagforeninger og er grundlæggende af samme type som i Weitzman (1987). Der argumenteres for, at selv om OD kan have en vis indflydelse på denne form for arbejdsløshed, så må denne antages at være ret begrænset. Den anden type arbejdsløshed kan forklares ved eksistensen af en central fagforening. Det vises, at OD er et meget effektivt middel til fjernelse af denne type arbejdsløshed.

2. Økonomien

Økonomien antages at være af den specielle "CES-type" som kendes fra f. eks. Blancard & Kiyotaki (1987) og Weitzman (1985). Der er n varer, der ikke kan overføres fra periode til periode og en $n+1$ 'te vare, der kan overføres ("penge"). Der er m forbrugere, n monopoler (en for hver vare) og en offentlig sektor, hvis eneste rolle er at udbyde penge. Der er ingen offentlig vareefterspørgsel og monopolernes eneste input er arbejde, som leveres af husholdningerne. Forbrugerne er derfor de eneste efterspørgere af de n varer og vi kan derfor beregne den efterspørgselskurve, som det enkelte monopol står over for ved at beregne forbrugernes samlede efterspørgsel efter den enkelte vare. Under forudsætninger, der er præciseret i ovenstående henvisninger, kan en sådan objektiv efterspørgselskurve udtrykkes ved:

$$y_j = \left(\frac{P_j}{P}\right)^{-E} \delta \frac{M}{P}, \quad \delta > 0, E > 1, \quad (1)$$

hvor P_j er prisen på den j 'te vare, P er et prisindeks beregnet på basis af alle økonomiens varer og M er pengemængden. Ved at antage antallet af varer i økonomien tilstrækkeligt stort, kan vi antage at ændringer i prisindekset P ved ændringer i P_i er approksimativt nul. Vi vil derfor i det følgende antage, at det enkelte monopol betragter m og P som udefra givne størrelser.

Hvis det j 'te monopol har Cobb-Douglass produktionsfunktionen $y_j = \ell_j^\alpha$ ($0 < \alpha < 1$), fås ved indsættelse i (1):

$$R(\ell_j) = P_j y_j = P \left(\delta \frac{M}{P}\right)^{1-\mu} \ell_j^{\alpha\mu}, \quad \mu = 1 - \frac{1}{E}. \quad (2)$$

Vi antager nu at lønnen w_j i den enkelte virksomhed er givet ved:

$$w_j = (1-\lambda)\omega_j + \lambda \frac{R(\ell_j)}{\ell_j}, \quad (3)$$

hvor ω_j er grundlønnen og λ er en andelsparameter som angiver hvor stor en del af virksomhedens overskud efter udbetaling af grundlønnen $R(\ell_j) - \omega_j \ell_j$, der udbetales

til de ansatte i virksomheden. Andelsparameteren λ antages eksogent givet, mens ω_j er resultatet af en kombineret central/decentral forhandling. På centralt plan forhandles en *mindsteløn* v og på decentralt plan forhandles grundlønnen ω_j under den bibetingelse, at den samlede aflønning skal være større eller lig mindstelønnen. Denne formulering af problemstillingen gør det muligt at analysere centrale og decentrale forhandlinger i den samme model.

Lad os først definere den decentrale forhandling. Det j 'te monopol ønsker at maksimere profitten $\Pi_j = R(\ell_j) - w_j \ell_j$. Den j 'te fagforening ønsker at maksimere medlemmernes forventede nytte $U_j = \ell_j w_j + (m_j - \ell_j)a$, hvor m_j er antallet af medlemmer og a er et medlems forventede indtjeningsmuligheder i den omgivende økonomi. Forhandlingen omhandler ω_j , hvorefter monolet vælger den profitmaksimerende beskæftigelse givet ved $R'(\ell_j) = \omega_j$. Forhandlingsløsningen er givet ved en asymmetrisk Nash-forhandlingsløsning. Hvis forhandlingerne bryder sammen, antages det, at det enkelte medlem får den forventede indkomst a og at monolets profit bliver nul. Forhandlingens trusselspunkt er derfor $(U_j, \Pi_j) = (am_j, 0)$. Et forhandlingsudfald (w_j, ℓ_j) vil derfor løse problemet:

$$\text{Max } \beta \ln[\ell_j(w_j - a)] + (1 - \beta) \ln[R(\ell_j) - w_j \ell_j] \quad (4)$$

$$\text{s.t. (1) } w_j = (1 - \lambda)\omega_j + \lambda \frac{R(\ell_j)}{\ell_j}$$

$$(2) \quad R'(\ell_j) = \omega_j$$

$$(3) \quad w_j \geq v$$

hvor β ($0 \leq \beta \leq 1$) er udtryk for den decentrale fagforenings relative styrke. Indsættes (2) i dette problem fås følgende overraskende simple karakteristik af forhandlingsløsningen (idet vi i første omgang overser restriktionen $w_j \geq v$):

$$w_j = (1 + \tau)a, \quad \tau = \beta \frac{1 - \alpha\mu}{\alpha\mu}. \quad (5)$$

$$w_j = (\alpha\mu + \lambda(1 - \alpha\mu)) \frac{R(\ell_j)}{\ell_j} \quad (6)$$

Af (5) ses det umiddelbart, at ændringer i λ ingen effekt har på lønnen i det enkelte monopol. Dette resultat hænger i høj grad på anvendelsen af en Cobb-Douglas produktionsfunktion. En sådan er karakteriseret ved konstant elasticitet m.h.t. beskæftigelsen. Havde vi indført en produktionsfunktion med variabel elasticitet ville lønnen blive følsom overfor ændringer i λ . Specielt vil en produktionsfunktion, for hvilken elasticiteten er faldende i beskæftigelsen, sikre, at lønnen falder ved en indførelse af OD. Så-

danne produktionsfunktioner er antaget i Weitzman (1987), Jackman (1988) og Holmlund (1990) og i alle tre artikler er det denne antagelse, der udgør grundlaget for positive OD-resultater. Et prominent eksempel på en produktionsfunktion med faldende elasticitet er CES-funktionen med substitutionselasticitet mellem arbejde og kapital mindre end 1. Empirisk set er denne substitutionselasticitet typisk netop mindre end 1 (i Bruno (1986) estimeres den til at ligge mellem 0.5 og 1 med et gennemsnit på 0.7). Vi vender senere tilbage til denne problemstilling. Her skal vi blot konkludere, at *hvis* produktionen er af Cobb-Douglas typen, da vil en indførelse af OD i den enkelte virksomhed bevirke højere beskæftigelse for uændret pengeløn.

3. Ligevægt

Før vi kan definere en generel ligevægt for hele økonomien, må den forventede løn a endogeniseres. Dette gøres i stil med Pissarides (1985):

$$a = \frac{L}{N} w + (1 - \frac{L}{N}) d, \quad (7)$$

hvor L er makrobeskæftigelsen, N er det samlede arbejdsudbud, w er lønniveauet i økonomien og d er arbejdsløshedsunderstøttelsen. L/N fortolkes som sandsynligheden for beskæftigelse et eller andet sted i økonomien således at $1 - L/N$ bliver sandsynligheden for arbejdsløshed. Uden tab af generalitet antages det at $d = 0$.

Da alle monopoler og alle decentrale fagforeninger er ens, vil vi kun lede efter *symmetriske ligevægte* – dvs. ligevægte, hvor alle monopoler producerer den samme mængde, beskæftiger det samme antal arbejdere, tager den samme pris og udbetaler den samme løn. Vi antager altså, at $y_j = y$, $\ell_j = \ell$, $P_j = P$ og $w_j = w$ for alle $j = 1, \dots, n$. Anvendes dette på (1) og produktionsfunktionen fås:

$$y = \delta \frac{M}{P}. \quad (8)$$

$$y = \ell^\alpha. \quad (9)$$

I symmetrisk ligevægt gælder det, at $R_j = Py = P\ell^\alpha$. Dette, samt (5) og (6) giver at

$$\frac{w}{P} = (1 + \tau) \frac{a}{P}, \text{ og} \quad (10)$$

$$\frac{w}{P} = (\alpha\mu + \lambda(1 - \alpha\mu)) \ell^{\alpha-1}. \quad (11)$$

Fra (7) fås

$$\frac{a}{P} = \frac{n}{N} \ell \frac{w}{P}. \quad (12)$$

Endelig har vi i følge minimallønssystemet at:

$$w \geq v \quad (13)$$

For given mindsteløn v udgør (8)-(13) en slags "mellem-langt-sigt"-model for økonomien. Modellen er langsigtet, idet der er fuldkommen tilpasning i forhold til det decentrale arbejdsmarked. På den anden side er den ikke helt langsigtet, da der ikke sker nogen tilpasning på det centrale arbejdsmarked. Dette tager vi som sagt hensyn til i næste afsnit.

Lad os først løse modellen uden at tage hensyn til restriktionen (13). Indsættes (12) i (10) fås:

$$n\ell = \frac{N}{1 + \tau}. \quad (14)$$

Indsættes dette i (11) fås:

$$\frac{w}{P} = (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu)) \left(\frac{1}{n} \frac{N}{1 + \tau} \right)^{\alpha-1}. \quad (15)$$

Fra (8), (9) og (14) haves:

$$P = \delta M \left(\frac{1}{n} \frac{N}{1 + \tau} \right)^{\alpha}, \quad (16)$$

således at

$$w = \delta M (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu)) \left(\frac{1}{n} \frac{N}{1 + \tau} \right)^{\alpha-1}. \quad (17)$$

Nu kan vi introducere mindstelønnen v . Hvis $v \leq w$, hvor w er givet ved (17), da er (14)-(17) en ligevægt for økonomien: de decentrale forhandlinger fører til en pengeløn, der overholder det centrale mindstelønsskrav. Hvis omvendt $v > w$, da vil økonomiens pengeløn være givet af mindstelønnen og vi må da definere en anden type ligevægt. Dette gøres ved at koble de decentrale forhandlinger fra (fjerne (10) og (12)) og introducere fast pengeløn ((13) med lighedstegn). Fra (8) og (9) fås:

$$\frac{v}{P} = \frac{v}{\delta M} \ell^\alpha \quad (18)$$

Fra (11) (= det enkelte monopols førsteordens betingelse) og (13) (med lighedstegn) fås:

$$\frac{v}{P} = (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu)) \ell^{\alpha-1}. \quad (19)$$

(18) og (19) giver:

$$\ell = \frac{\delta M}{v} (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu)) \quad (20)$$

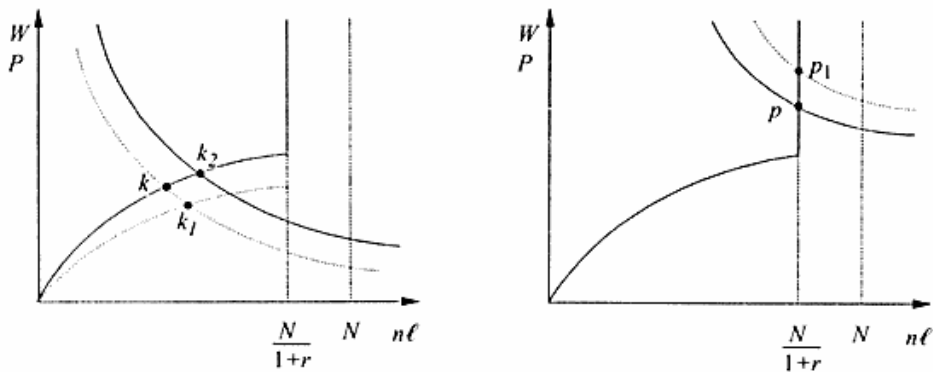
Indsættes dette i (19) fås:

$$\frac{v}{P} = \left(\frac{v}{\delta M} \right)^{1-\alpha} (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu))^\alpha. \quad (21)$$

Situationen er vist i fig. 1a og 1b. I fig. 1a er punktet k ligevægt. Det udgøres af skæringspunktet mellem kurverne (18) og (19). (19) er udledt ved hjælp af det enkelte monopols førsteordens betingelse og beskriver derfor efterspørgslen efter arbejdskraft for varierende realløn. (18) er en lidt speciel konstruktion, idet den er en omskrivning af vare efterspørgselskurven. Den beskriver, hvilken sammenhæng der for given penge-løn må være mellem reallønnen og beskæftigelsen, for at der er ligevægt på varemarke-det. I denne ligevægt (der har en del lighedspunkter med Weitzman (1985)), er penge-politik virksom. Hvis pengemængden M vokser, da vil den voksende kurve (givet ved (18)) forskydes nedad og derved føre til ligevægten k_1 . Følgen er højere beskæftigelse og (som følge af højere prisniveau P) lavere realløn. Dette er et standard keynesiansk resultat.

OD-politik – en forøgelse af andelsparameteren λ – vil forskyde efterspørgselskurven efter arbejdskraft (18) opad, og derved føre til ligevægten k_2 . Resultatet er en højere beskæftigelse og (som følge af lavere prisniveau) højere realløn.

I en keynesiansk ligevægt adskiller OD-politik sig fra efterspørgselsstimulering, ved effekten på prisniveauet. Hvor en stigning i pengemængden virker inflationært, virker en stigning i λ deflationært. En intuitiv forklaring på dette er følgende: en forøgelse af λ gør det profitabelt for det enkelte monopol at udvide produktionen på trods af, at det må sænke prisen for at komme af med de ekstra varer. Dette står i modsætning til situa-tionen, hvor en forøgelse af den aggregerede efterspørgsel forskyder den faldende ef-

Figur 1a og 1b.

terspørgselskurve, som det enkelte monopol står overfor, opad. Denne udvidelse af indtjeningsmulighederne udnyttes ved både at hæve prisen (dæmpe efterspørgselsstigningen) og hæve produktionen (udnytte efterspørgselsstigningen).

I fig. 1b er punktet p en ligevægt. Ligevægten er givet ved skæringspunktet mellem arbejdskraftefterspørgselskurven (11) og den lodrette kurve givet ved (14). Der er total pengeneutralitet i denne ligevægt. Den intuitive forklaring er, at selv om en stimulering af efterspørgslen initialt påvirker beskæftigelsen positivt, da vil en stigning i beskæftigelsen hæve den forventede løn i økonomien. Dette vil udløse decentrale lønkrav med fald i beskæftigelsen og højere priser som følge. Efterspørgselsstigningen sætter blot en løn-pris-spiral i gang.

OD-politik vil forskyde arbejdskraftefterspørgselskurven opad. Resultatet er højere realløn og uændret beskæftigelse (ligevægten p_1). Dette resultat er ret paradoksalt. På mikroplan havde vi præcis den modsatte effekt: højere beskæftigelse for uændret løn! Årsagen til, at OD ikke påvirker beskæftigelsen på makroplan, er imidlertid netop, at den ikke påvirker lønnen på makroplan. Antag i (10) at $\tau = \tau(\lambda)$, $\tau' < 0$ og at (11) er uændret. I dette tilfælde vil OD altså formindske lønnen på mikroplan. Effekten vil i følge (14) være en beskæftigelsesstigning på makroplan. Som tidligere nævnt vil en CES produktionsfunktion med substitutionselasticitet mindre end 1 give denne effekt. Det er vanskeligt at arbejde analytisk med denne model, hvis produktionsfunktion er af C.E.S.-typen. Modellen er imidlertid ret simpel at simulere på en computer. Modellen er blevet simuleret for produktionsfunktionen:

$$y = (s\ell^{-\rho} + (1-s))^{-1/\rho},$$

hvor $\rho = (1-e)/e$. e er substitutionselasticiteten. Antages det, at $e = 0.7$ (estimat af Bruno (1986)), $s = 0.75$, $\beta = 0.5$, $\mu = 0.75$ kan det ved en iterativ proces beregnes, at

arbejdsløshedsprocenten i ligevægt uden OD er ca. 30%. Ved en kraftig indførelse af OD ($\lambda = 0.5$) falder arbejdsløshedsprocenten til ca. 26.5%. Lignende beskedne beskæftigelseseffekter fås ved varierende parameterkonstellationer, når $e = 0.7$. Konklusionen på dette er, at substitutionselasticiteten er så tæt på 1 at OD's beskæftigelseseffekt er meget begrænset. Dette begrundes anvendelsen af en Cobb-Douglas funktion: på mikroplan har OD en kraftig beskæftigelseseffekt og en svag løneffekt. Netop derfor fås på makroplan en kraftig realløneffekt og en svag beskæftigelseseffekt.

Sammenfattende kan det siges, at på mellem lang sigt er der mulighed for at såvel OD som pengepolitik kan påvirke beskæftigelsen positivt. Hvis pengepolitik er virksomt, er OD det også. Hvis pengepolitik ikke er virksomt, så er OD det heller ikke. På mellem lang sigt har OD derfor ingen beskæftigelsesmæssige kvaliteter, som almindelig ekspansiv politik ikke har. Modellen sætter derfor spørgsmålstegn ved Weitzmans opfattelse af, at OD kan formindske arbejdsløsheden i en stagflationspræget økonomi. Hvis stagflationen skyldes eksistensen af decentrale fagforeninger, har OD ikke den store effekt. I næste afsnit skal vi argumentere for, at dette ikke er tilfældet i en økonomi, hvor stagflation kan begrundes med eksistensen af en *central* fagforening.

4. Centrale forhandlinger

Minimumslønnen v bestemmes ved en forhandling mellem en central arbejdsgiverforening og en central fagforening. Det antages, at disse forhandlinger foregår under fuldkommen information om økonomiens funktionsmåde – dvs. arbejdsmarkedets parter kender og er enige om den præcise effekt af at vælge en bestemt minimumsløn v , givet ved den symmetriske ligevægt beskrevet i sidste afsnit.

Arbejdsgiverforeningen har nyttefunktionen $\Pi = n(\ell^\alpha - \frac{w}{p}\ell)$ og ønsker altså at maksimere økonomiens samlede realprofit. Den centrale fagforening har nyttefunktionen $U = n\ell(\frac{w}{p} - c)$, hvor c er en eksogen variabel, der angiver den mindste realløn, fagforeningen kan acceptere. c kan ses som udtryk for historiske eller internationale sammenligninger fra fagforeningens side. Et par bemærkninger angående c er nødvendige, da det viser sig, at $c > 0$ er en nødvendig forudsætning for, at de centrale forhandlinger skaber arbejdsløshed. Man kan argumentere for c 's tilstedeværelse i fagforeningens nyttefunktion ud fra insider-outsider teorien (Lindbeck & Snower(1988)) og den noget ældre tankegang i opsplitningen mellem "leadership" og "rank and file" (Ashenfelter & Johnson(1969)). Den centrale fagforenings ledelse er politisk forankret i økonomiens gruppe af insiders. Især i forbindelse med et eksogent økonomisk tilbageslag (der i denne model kunne beskrives ved eksogent produktivitetsfald) vil ledelsen da ikke kunne acceptere et for kraftigt fald i insidernes (de beskæftigedes) aflønning, da deres politiske liv da vil blive bragt i fare. Det skal desuden nævnes, at resultaterne i dette afsnit kan opnås for en CES-produktionsfunktion med substitutionselasticitet mindre end 1 og $c = 0$. Dette ville som sagt kun føre til en meget lille ændring af resul-

taterne i de tidligere afsnit. Der eksisterer altså produktionsfunktioner, så antagelsen $c > 0$ er unødvendig.

Forhandlingerne er givet ved en asymmetrisk Nash-forhandling, således at forhandlingens udfald $(\frac{w}{p}, \ell)$ vil løse problemet

$$\text{Max}_v b \ln \ell \left(\frac{w}{p} - c \right) + (1-b) \ln \left(\ell^\alpha - \frac{w}{p} \right) \quad (22)$$

$$\text{s.t. (1) } \frac{w}{p} = (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu)) \ell^{\alpha-1}.$$

$$(2) \frac{w}{p} = \frac{v}{\delta M} \ell^\alpha \text{ for } n\ell < \frac{N}{1+\tau}.$$

$$(3) n\ell \leq \frac{N}{1+\tau}.$$

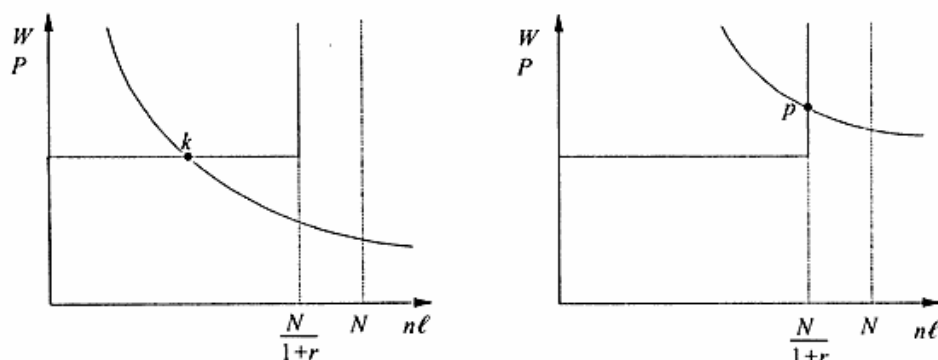
hvor b ($0 \leq b \leq 1$) er den centrale fagforenings relative forhandlingsstyrke, og hvor bi-betingelserne (1)-(3) definerer, at økonomien ligger i en ligevægt som defineret i afsnit 3. Løses dette problem uden hensyntagen til restriktion (3) fås:

$$\frac{w}{p} = (\alpha\mu + \lambda(1-\alpha\mu)) \ell^{\alpha-1}, \quad (23)$$

$$\frac{w}{p} = (1+t)c, \quad t = b \frac{1-\alpha}{\alpha} \quad (24)$$

I figur 2a og 2b er de to mulige typer langsigtligevægte indtegnet. I fig. 2a ses den langsigtede udgave af den keynesianske ligevægt fra afsnit 3. Denne ligevægt er karakteriseret ved reallønsstivhed, således at der er pengeneutralitet på det længere sigt. En stigning på 10% i pengemængden vil medføre stigning på 10% i mindstelønnen, således at (2) i (22) er uforandret.

Som beskrevet i afsnit 3, adskiller pengepolitik og OD-politik sig ved, at den første har en inflationær tendens, mens den sidste har en deflationær tendens. Dette gør, at OD-politik – i modsætning til pengepolitik – kan fungere på længere sigt. I fig. 3 er indtegnet en langsigtet ligevægt med reallønsstivhed. Vi befinder os initialt i ligevægten k_0 . Da en langsigtligevægt nødvendigvis er en speciel kortsigtligevægt, er den voksende kurve fra fig. 1a også indtegnet (kurven E_0 – denne kurve er givet ved (2) i (22) for given mindsteløn v og er en beskrivelse af økonomiens vareefterspørgselsside).

Figur 2a og 2b.

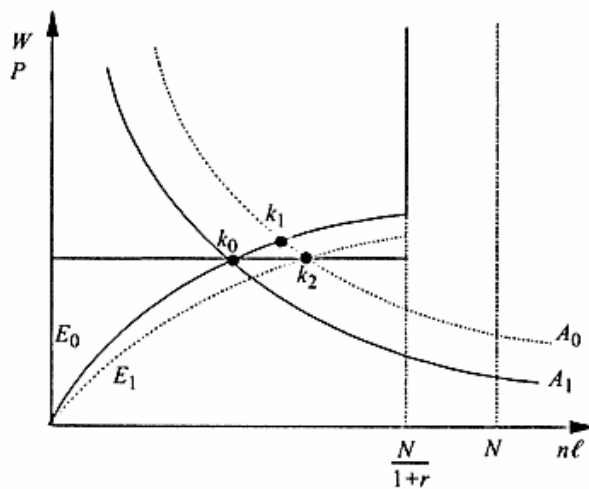
Forøges nu λ , vil den initiale effekt være en forskydning opad langs efterspørgselskurven efter arbejdskraft fra A_0 til A_1 . På mellemlangt sigt (for given mindsteløn v) ændres ligevægten da fra k_0 til k_1 , dvs.: højere beskæftigelse og (på grund af lavere prisniveau) højere realløn. Ved en kommende overenskomstforhandling vil reallønstigningen medføre en lavere minimumsløn. Dette vil forskyde den voksende kurve nedad fra E_0 til E_1 således at ligevægten k_2 bliver resultatet, dvs. endnu højere beskæftigelse og samme realløn som i den initiale ligevægt k_0 .

Ligevægten i 2b er identisk med ligevægten i 1b. Dette er ikke så mærkeligt, idet begge ligevægte er karakteriseret ved, at mindstelønnen er så lille, at den ikke får nogen indflydelse på de decentrale forhandlinger. I begge tilfælde er pengepolitik og OD-politik virkningsløs.

5. Konklusion

Antag at en økonomi lider af stagflation i den forstand, at der er arbejdsløshed samtidig med at traditionel ekspansiv politik ikke virker. Kan OD løse denne økonomis problemer? Svaret på dette afhænger af, hvorvidt økonomiens grundlæggende lidelse er "reallønsstivhed" eller "beskæftigelsesstivhed". I det første tilfælde, hvor arbejdsløsheden skyldes eksistensen af en central fagforening, så vi at OD er meget virkningsfuldt. OD skaber på mellemlangt sigt en højere realløn, således at den i modsætning til penge- eller finanspolitik ikke straks fremprovokerer stigninger i pengelønnen.

Hvis økonomien lider af "beskæftigelsesstivhed" har OD derimod ikke mange chancer. Årsagen til denne form for arbejdsløshed er trukket hårdt op i en simpel model som denne: decentrale fagforeninger manifesterer kun deres forhandlingsmagt, hvis de er i stand til at forhandle en løn, der er højere end den forventede løn i økonomien. Men dette må nødvendigvis medføre arbejdsløshed: Hvis der ikke var nogen arbejdsløshed i økonomien, ville den forventede løn være lig lønnen. Og det har vi jo lige antaget, at den ikke var.

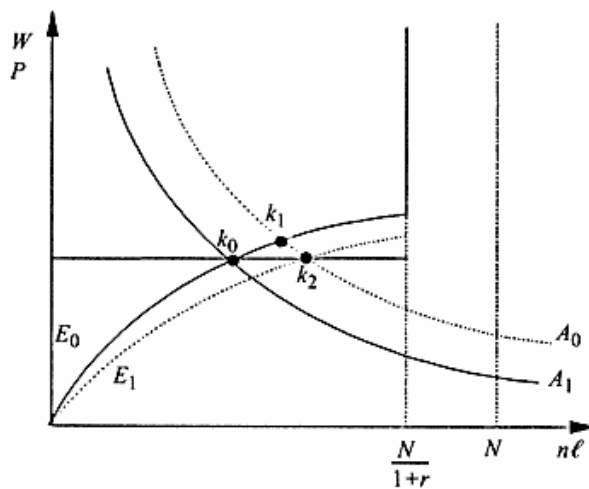

Figur 3

En indførelse af OD vil initialt hæve beskæftigelsen for stort set uændret pengeløn. Virksomhederne vil sænke priserne for at komme af med de ekstra varer og reallønnen vil derfor begynde at stige. Det vigtige er imidlertid ikke som ovenfor denne reallønsstigning, men derimod beskæftigelsesstigningen. Den vil nemlig forøge den forventede løn i økonomien og derved fremprovokere pengelønsstigninger. Modellen i denne artikel viser, at denne modsat rettede effekt kan være så kraftig, at beskæftigelsesfremgangen helt forsvinder.

Litteratur

- Ashenfelter, O. C. and Johnson, G. E. 1969. Bargaining Theory, Trade Unions and Industrial Strike Activity. *American Economic Review* (LIX).
- Bruno, M. 1986. Aggregate Supply and Demand Factors in OECD Unemployment: An date. *Economica*, Supplement, p. S35-S52.
- Holmlund, B. 1990 – Profit Sharing, Wage Bargaining, and Unemployment. *Economic Inquiry*. Volume XXVII, number 2.
- Jackman, R. 1988. Profit-Sharing in a Unionised Economy with Imperfect Competition. *International Journal of Industrial Organization* 6, p. 47-57.
- Lindbeck, A. and D. J. Snower. 1988. *The Insider-Outsider Theory of Employment and Unemployment*. The MIT Press.
- Pissarides, C. A. 1985. Dynamics of Unemployment, Vacancies and Real Wages with Trade Unions. *Scandinavian Journal of Economics* 87(2), p. 386-403.
- Stephensen, P. 1988. *Aspekter af Weitzmans teori om indførelsen af Simpel OD i en økonomi med stive lønninger på kort sigt*. Afsluttende opgave. Københavns Universitet.
- Weitzman, M. L. 1985. The simple macroeconomics of profit sharing. *American Economic Review*, vol. 75 (December), pp. 937-53.
- Weitzman, M. L. 1987. Steady State Unemployment under Profit Sharing. *Economic Journal*. March, p. 86-105.

Figur 3

En indførelse af OD vil initialt hæve beskæftigelsen for stort set uændret pengeløn. Virksomhederne vil sænke priserne for at komme af med de ekstra varer og reallønnen vil derfor begynde at stige. Det vigtige er imidlertid ikke som ovenfor denne reallønsstigning, men derimod beskæftigelsesstigningen. Den vil nemlig forøge den forventede løn i økonomien og derved fremprovokere pengelønsstigninger. Modellen i denne artikel viser, at denne modsat rettede effekt kan være så kraftig, at beskæftigelsesfremgangen helt forsvinder.

Litteratur

- Ashenfelter, O. C. and Johnson, G. E. 1969. Bargaining Theory, Trade Unions and Industrial Strike Activity. *American Economic Review* (LIX).
- Bruno, M. 1986. Aggregate Supply and Demand Factors in OECD Unemployment: An date. *Economica*, Supplement, p. S35-S52.
- Holmlund, B. 1990 - Profit Sharing, Wage Bargaining, and Unemployment. *Economic Inquiry*. Volume XXVII, number 2.
- Jackman, R. 1988. Profit-Sharing in a Unionised Economy with Imperfect Competition. *International Journal of Industrial Organization* 6, p. 47-57.
- Lindbeck, A. and D. J. Snower. 1988. *The Insider-Outsider Theory of Employment and Unemployment*. The MIT Press.
- Pissarides, C. A. 1985. Dynamics of Unemployment, Vacancies and Real Wages with Trade Unions. *Scandinavian Journal of Economics* 87(2), p. 386-403.
- Stephensen, P. 1988. *Aspekter af Weitzmans teori om indførelsen af Simple OD i en økonomi med stive lønninger på kort sigt*. Afsluttende opgave. Københavns Universitet.
- Weitzman, M. L. 1985. The simple macroeconomics of profit sharing. *American Economic Review*, vol. 75 (December), pp. 937-53.
- Weitzman, M. L. 1987. Steady State Unemployment under Profit Sharing. *Economic Journal*. March, p. 86-105.